

קביעת דרגת נכות בהיבט המשפטי

בית המשפט. החלטה אמיצה ופורצת דרך.

נדיר למצוא שופט אשר ייטול הסמכות לידי ויפעיל את סמכותו לקבוע דרגת נכות, מתוך הבנה כי המדובר במסקנה משפטית לכל דבר – על רקע הנ"ל, אפשר בהחלט לקרוא להחלטה שקיבל שופט בית הדין האזורי לעבודה בנצרת, השופט חיים ארמון, החלטה פורצת דרך – מאת עו"ד ורד מרגלית

מקרב עובדי המ"ל) וביקורת שלו על החלטת הוועדות טרם פרסומן, אך למרבה הצער מנגנון זה לא קיים. עד כמה שהדבר נראה ברור ומוכן בהיבט המשפטי, ומתבקש כי בתי המשפט יתקנו את הטעויות המשפטיות שבהחלטת הוועדות הרפואיות, הרי שנדיר למצוא שופט אשר ייטול הסמכות לידי ויפעיל את סמכותו לקבוע דרגת נכות, מתוך הבנה כי המדובר במסקנה משפטית לכל דבר. בכך ייחודו של פסק הדין הנזכר בראשית דבריו. באותו מקרה נטען על ידיו כי ממציאה הרפואיים של הוועדה הם נכונים, אך המסקנה המשפטית הנגזרת מהם – כלומר סעיף הנכות שבחורה הוועדה לקבוע – אינו הסעיף הנכון, וכי היה עליה לקבוע סעיף נכות אחר המקנה דרגת נכות גבוהה יותר. וכך פסק כבוד השופט חיים ארמון: "נראה לי שמקרה יוצא דופן זה, כשהממצא הרפואי ברור וכל שנותר הוא ליישם את הפריט המתאים מבחינה משפטית על עניינו של המערער, אין טעם להשיב את הענין אל הוועדה או אף אל ועדה לעררים בהרכב שונה, וניתן להפעיל את שיקול הדעת המשפטי בבית הדין. אשר על כן, ותוך שאני מזדע לחריגות התוצאה, אך סבור כי היא הולמת את חריגות המקרה, אני מקבל את הערעור וקובע כי על סמך ממצאי הוועדה, שאינם שנויים במחלוקת, נכון ליישם על עניינו של המערער את פריט א'3 לרשימת הליקויים, באופן מלא, ולקבוע כי דרגת המוגבלות שלו בניידות היא בשיעור 80%...". יש לקוות כי עם הזמן פסק דין זה לא יהא כה חריג, וכי בעקבותיו יוסיפו בתי הדין למצות את סמכותם. אין ספק כי הדבר יקל על עומס העבודה בוועדות בכך שייפחת מספרם של התיקים המוחזרים לבדיקתם, אין ספק כי הדבר גם יפחית את מספר הערעורים החוזרים בבתי הדין, אך בעיקר, אין ספק כי הדבר יקל על ציבור הנכים המצוי בתווך וסובל מעינוי דין מתמשך.

כל הכתוב במאמר זה אינו מהווה תחליף ליעוץ משפטי.

ואינה משנה מהחלטתה. במצב זה אנו נזדרשים לשוב ולפנות אל בית הדין, וזה האחרון שוב פוסק לטובתנו ומורה על בדיקה נוספת של הוועדה לעררים. מעגל קסמים זה אינו מצב נדיר ולמרבה הצער קורה לא פעם כי אדם נבדק בפני ועדת עררים ואח"כ מערער לבית הדין וחוזר חלילה – גם שלוש וארבע פעמים. אחת הסיבות להישנות הענין הינה העובדה כי בתי הדין נמנעים באופן כמעט גורף מלפסוק בעצמם ולקבוע את דרגת נכותו של הנכה המערער, בטענות שונות של חוסר סמכות, העדר ידע רפואי והימנעות של בתי הדין מלהתערב באבחנות הרפואיות של הוועדות. ואולם, לא פעם הערעורים העולים בפני בתי הדין אינם בדבר הקביעות הרפואיות של הוועדה – אלא ביחס למסקנות המשפטיות הניגזרות מהן – כלומר, הוועדה הרפואית מבצעת בדיקה ראויה ומקיפה אך טועה בקביעת דרגת הנכות בגין הממצאים אותם קבעה. טעות זו הינה טעות משפטית וזהו בדיוק תחום סמכותו של בית הדין בו הינו רשאי, ולטעמי – חייב, להתערב. אם בית הדין בוחן את התנהלות הוועדה ומוצא כי על סמך הממצאים שלה צריכה היתה לקבוע דרגת נכות מסוימת ולא אחרת, או סעיף ליקוי כזה ולא אחר – הרי שאין זו התערבות בקביעות רפואיות של הוועדה ואין זו כפירה בסמכותה – בית הדין אינו משנה את הממצאים הרפואיים של אלא מתקן את המסקנה המשפטית שהיה על הוועדה ללמוד מכך. יש לזכור כי הסכם הניידות וסעיפי הנכות המצויים בו הינם במעמד של חקיקת משנה בעיני בתי המשפט, וכמו בכל חוק אחר הרי שגם קביעת סעיף נכות הינו פעולה במישור המשפטי הנתונה לפרשנות משפטית ולהכרעה שיפוטית. זו אגב, אחת הסיבות לפגמים המצויים לא פעם בהחלטות הוועדות הרפואיות אשר חבריהן הינם רופאים, ואולם מחוסרי הכשרה במישור המשפטי. הפתרון לכך הינו הימצאות יועץ משפטי (אובייקטיבי ועצמאי כמובן), ולא

לאחרונה ניתנה החלטה אמיצה ובמידה רבה – פורצת דרך, על ידי שופט בית הדין האזורי לעבודה בנצרת. ההחלטה ניתנה ע"י כבוד השופט חיים ארמון בתיק ב"ל (נצ') 1244/09 שרור נ' המוסד לביטוח לאומי, אותו ניהלתי לאחרונה, וחשיבותו לכלל ציבור הנכים – רבה: ידוע כי קיים קושי מיוחד בניהול ההליכים הנגזרים מתוך הסכם הניידות – בו מלכתחילה קיימים סעיפי נכות מוגבלים אשר בתי הדין פסקו כי לא ניתן לתת אותם על דרך ההתאמה, סעיפי הנכות מצומצמים ואינם מקיפים את כלל הפגיעות המגבילות ניידותם של נכים ועל כן רבים מתקשים לקבל נכות בניידות באופן התואם את מידת מוגבלותם למעשה. בנוסף, אחד החסרונות הגדולים של ניהול הליכים בוועדות השונות הינו פרק הזמן הלוקח לניהול ההליך כולו, בפרט כאשר נדרשים הליכי ערעור. לא פעם יש בעובדות אלה כדי לרפות את ידיהם של מוגבלים שונים ולהביא אותם עד כדי ויתור מלא על זכויותיהם – רק בשל חוסר יכולתם להתמודד עם הליך כה ממושך והופעה חוזרת בפני הוועדות עד לקבלת ההחלטה הרצויה והנכונה מבחינתם. אין זה נדיר כי אמצא עצמי מנהל הליכים בפני ועדה רפואית לניידות על מנת לזכות לקוח באחוזי נכות המגיעים לו. לאחר שבדיקה בפני ועדה מדרג ראשון אינה מניבה את התוצאה הרצויה, מוגש בשמו ערעור לוועדת הערעורים. משגם ועדה זו אינה מקבלת את ההחלטה הנכונה – אין מנוס מהגשת ערעור לבית הדין לעבודה. בשלב זה, כאשר הערעור מתקבל – אנו מוצאים עצמנו עם פסק דין המורה לוועדת העררים לשוב ולבדוק את הלקוח, לעיתים בפני ועדה – באותו הרכב, לעיתים ועדה בהרכב חדש, לעיתים נוקט פסק הדין בהנחיות מפורשות ולעיתים מנחה אותה באופן כללי לבצע בדיקה חוזרת – כך או אחרת אין זה נדיר כי נמצא עצמנו באותו מצב גם לאחר הבדיקה בפני הוועדה שהתכנסה מכוח הוראות פסק הדין – דהיינו הוועדה אינה מתייחסת להוראות פסק הדין